

Comunicat de la XCN en relació a l'incendi forestal de la Ribera d'Ebre

El passat 26 de juny es declarava a la Ribera d'Ebre un incendi forestal que esdevindria en dies posteriors un dels més devastadors en extensió dels darrers anys a Catalunya. Van resultar afectades unes 5.000 ha d'espais forestals (boscors, matollars i bardisses) i agrícoles (majoritàriament d'oliveres) de la comarca de la Ribera d'Ebre però també de les Garrigues i el Segrià.

Després d'un període de reflexió, i com a resposta a les declaracions de la Consellera d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació del passat 10 de juliol, volem manifestar que:

- Les causes que han propiciat l'incendi les trobem en factors socioeconòmics que han afavorit un procés accelerat de canvi climàtic i un procés d'abandonament agrari i de despoblament rural al llarg de les últimes dècades.
- L'avaluació ambiental és necessària en totes les activitats que afecten el medi natural, i aquesta ha de ser suficientment àgil per a evitar retards innecessaris en l'execució de les tasques de gestió forestal.
- Cal que el Govern realitzi una coordinació interna efectiva en les polítiques de planificació i gestió del medi natural, i implementi el consens que existeix a nivell tècnic.
- Existeixen models d'èxit de gestió agroforestal que integren la prevenció d'incendis, la conservació de la biodiversitat i l'adaptació al canvi climàtic, i que sovint passen per models de governança més participatius, com la custòdia del territori.

L'origen de la vulnerabilitat als incendis el trobem majoritàriament en factors socioeconòmics que han propiciat l'abandonament agrari i el despoblament rural a les últimes dècades i que han resultat en la pèrdua del mosaic agroforestal en moltes àrees rurals de Catalunya. La política agrària, tant Europea com la del Govern de Catalunya, ha incentivat durant molts anys l'agricultura intensiva a les planes agrícoles i **ha marginat l'agricultura i ramaderia extensiva de les zones de baixa i alta muntanya**. Això ha suposat un canvi en l'estructura del paisatge, provocant una pèrdua d'espais oberts, d'heterogeneïtat d'hàbitats i també de biodiversitat, i un augment de massa forestal jove inflamable. Per tant, **demanem al Govern que redefineixi urgentment el model agrari i ramader d'aquest país per tal d'avançar cap a un model de sobirania alimentària** que faci possible el retorn de població a les zones rurals, que incentivi fortament l'agricultura i ramaderia extensiva i d'alt valor natural, que faciliti el relleu generacional de la petita pagesia envellida (a Europa només el 6% dels pagesos té menys de 35 anys), l'accés a la terra i als serveis bàsics i que, en definitiva, potencii el producte local i models alimentaris i de consum saludables i sostenibles, per a la gent i pel territori.

Posar l'enfoc en suposades traves a la gestió forestal de prevenció d'incendis per la presència de fauna, flora o hàbitats amenaçats no permet abordar el problema real del model socioeconòmic. Conservar el patrimoni natural és una obligació (recollida en la Constitució i en les normatives Catalanes i Europees) i un benefici per a tota la societat. Per tant, les actuacions que afecten els hàbitats i la fauna i flora amenaçats han d'estar regulades, i **l'absència actual d'informes d'avaluació ambiental en la gestió forestal és una anomalia que no garanteix el compliment de la**

legislació de les polítiques comunes europees. Cal, però, que aquests instruments d'avaluació ambiental siguin consensuats i molt àgils perquè els tràmits administratius no encallin l'autorització, rectificació o denegació de sol·licituds de gestió forestal.

El rerefons d'aquest debat el trobem en la poca coordinació i en les posicions sovint enfrontades entre el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació i el Departament de Territori i Sostenibilitat. Això evidencia la necessitat d'una coordinació efectiva dins el Govern, unificant les competències, ja sigui recuperant un Departament de Medi Ambient o per mitjà de l'Agència del Patrimoni Natural i la Biodiversitat. Mentre això no es produeixi, **cal una entesa i coordinació en la planificació i la gestió del medi natural entre els dos Departaments implicats.** A nivell tècnic el consens és cada cop més evident, entre tècnics de les diferents administracions, centres de recerca i entitats del tercer sector ambiental. Cal traslladar aquesta cerca de consensos també a nivell polític.

El treball conjunt entre diversos sectors, amb nous models de governança i involucrant la societat civil organitzada, s'ha demostrat útil per a la prevenció d'incendis buscant aquest consens. Existeixen proves pilot exitoses com el projecte [LIFE MONTSERRAT](#), on es treballa en la prevenció d'incendis mitjançant ramaderia extensiva d'alt valor natural al voltant de 30.000 ha del Parc Natural de la Muntanya de Montserrat, i el projecte [AGROFORESTA](#), que ha analitzat els canvis en els conreus al terme de Flix els darrers 50 anys i ha recuperat antics conreus en finques privades amb acords de custòdia. Aquests només en són alguns exemples, però **més de 30 entitats de custòdia treballen de la mà d'agricultors i gestors forestals impulsant projectes agrícoles i forestals d'alt valor afegit que afavoreixen la prevenció d'incendis i la conservació de la biodiversitat.** Aquesta gestió passa per potenciar masses forestals mixtes o en mosaic, que frenen la inèrcia dels incendis a l'obligar-los a canviar la forma de cremar al llarg del seu recorregut, i més madures, amb menys densitat del sotabosc i les capçades més allunyades d'aquest. Aquests factors fan que els incendis siguin més fàcils d'apagar, però els boscos més madurs i els més heterogenis, així com el mosaic agroforestal, també són els que contribueixen més a la conservació i foment de la biodiversitat.

Finalment, emplacem a la Consellera a aclarir si el model agrari i forestal que impulsa el seu Departament és compatible amb la conservació de la natura a Catalunya i **ens oferim per treballar conjuntament cap a un nou model de gestió i governança que faci possible que les polítiques ambientals siguin definitivament transversals a l'Administració Pública de Catalunya, especialment al Govern de la Generalitat.**

Xarxa per a la Conservació de la Natura

Més informació i contacte: Guillem Bagaria – gbagaria@xct.cat – 93 886 61 35